

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
για τη φιλοτέχνηση Μνημείου
αφιερωμένου στην ηρωική ομάδα που έσωσε το Λαύριο από την πείνα (1941-44)

Το Τεχνολογικό Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου (ΤΠΠΛ) του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ), σε συνεργασία με τον Δήμο Λαυρεωτικής, την Εταιρεία Μελετών Λαυρεωτικής και το Εργατικό Κέντρο Λαυρίου-Αν. Αττικής, προκηρύσσει πανελλήνιο φοιτητικό/ νεανικό καλλιτεχνικό διαγωνισμό ιδεών για τη φιλοτέχνηση μνημείου-γλυπτού με σκοπό να τιμήσει την ηρωική ομάδα του 1941-44 και το έργο της, όπως αυτό αναφέρεται παρακάτω, το οποίο θα τοποθετηθεί στην Πλατεία του Μηχανουργείου, στο ΤΠΠΛ.

Λαύριο, χειμώνας του 1941-42. Η Ελλάδα βρίσκεται υπό ναζιστική κατοχή. Ο σκληρός χειμώνας και η πείνα αποδεκατίζουν τον πληθυσμό των πόλεων. Οι κάτοικοι του Λαυρίου, της εργατούπολης της οποίας μεγάλο μέρος απασχολείται στη Γαλλική Εταιρία Μεταλλείων Λαυρίου (Compagnie Française des Mines du Laurium-CFML), ήδη επιταγμένη από τις δυνάμεις κατοχής, γίνονται ευάλωτα θύματα των σκληρών συνθηκών. Πάνω από το ένα δέκατο του πληθυσμού της πόλης χάνεται μέχρι το καλοκαίρι του 1942.

Ο νεαρός Έλληνας αρχιμηχανικός Κωνσταντίνος Κονοφάγος της CFML έρχεται σε επαφή με την οργάνωση του ΕΑΜ στο Λαύριο και τον γραμματέα της Παναγιώτη Δρίβα, φοιτητή Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και εργαζόμενο στη CFML, και σχεδιάζουν μια παράτολμη πράξη που έμελλε να σώσει την πόλη: την παραγωγή ασημιού, κάτω από τη μύτη των κατακτητών. Ο Κωνσταντίνος Κονοφάγος ρίχνεται με πάθος στη έρευνα και τους υπολογισμούς, για να μπορέσει, με τα λίγα διαθέσιμα μέσα, να ανακαλύψει μια τεχνολογική μέθοδο που θα βγάλει ασήμι. Τη δοκιμάζει στην πράξη, μαζί με λίγους πιστούς εργάτες, και με κίνδυνο τη ζωή τους το καταφέρνουν. Το ασήμι πωλείται στη μαύρη αγορά έναντι τροφίμων, με τη μεσολάβηση του Ερυθρού Σταυρού, και με τη βοήθεια της οργάνωσης του ΕΑΜ στήνονται συσσίτια. Σιγά-σιγά η πόλη του Λαυρίου βγαίνει από τον μαύρο κύκλο του θανάτου.

Η ομάδα των ηρώων που έφερε σε πέρας αυτή την αποστολή είναι οι:

- Κωνσταντίνος Κονοφάγος, Δρ Χημικός Μηχανικός, Αρχιμηχανικός έργων Επιφανείας της Γαλλικής Εταιρείας Μεταλλείων Λαυρίου (CFML)
- Παναγιώτης Δρίβας, φοιτητής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών, Γραμματέας του Εθνικού Απελευθερωτικού Μετώπου (ΕΑΜ) Λαυρίου, εργαζόμενος στην CFML
- Maurice Bremmer, Βέλγος, Γενικός Διευθυντής της CFML, Μέλος της Γαλλικής Αντίστασης
- Ιωάννης Χατζηπανάγος, Εργοδηγός Καμινείας της CFML
- Ευστάθιος Γεροδήμος, Επιστάτης Καμινείας της CFML
- Δημήτριος Αποστόλου, Εργατοτεχνίτης Καμινείας της CFML
- Ιωάννης Κουτούζος, Εργατοτεχνίτης Καμινείας της CFML
- Δύο εργάτες της Καμινείας της CFML, αγνώστου ονόματος, μέλη του ΕΑΜ
- Orpheo Morelli, Ιταλός, Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών της CFML
- Ευθύμιος Αυγέρης, Πρόεδρος του Σωματίου Εργαζομένων Μεταλλείων Πλάκας, μέλος του ΕΑΜ.

Στα χρόνια μετά τον πόλεμο ο Κωνσταντίνος Κονοφάγος έγινε Καθηγητής της Σχολής Μηχανικών Μεταλλείων Μεταλλουργών του ΕΜΠ και στα δύσκολα χρόνια της δικτατορίας των συνταγματαρχών Πρύτανης του ΕΜΠ. Προασπίζεται το πανεπιστημιακό άσυλο τον Νοέμβρη του 1973. Αργότερα, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής τον ορίζει Υπουργό Βιομηχανίας στην πρώτη κυβέρνηση της μεταπολίτευσης. Η γη του Λαυρίου θα τον δεχθεί μετά θάνατο φιλόξενα στο χώμα της, μετά από δική του επιθυμία.

Ο Παναγιώτης Δρίβας ολοκληρώνει με δυσκολία τις σπουδές του, κυνηγημένος για χρόνια εξαιτίας των πολιτικών του πεποιθήσεων. Καταξιώνεται όμως ως δάσκαλος, εκπαιδεύοντας στα φιλολογικά μαθήματα γενιές Λαυριωτών. Μεταξύ άλλων, γράφει και για την ιστορία αυτή στα απομνημονεύματά του από τη δράση του ΕΑΜ στο Λαύριο, στα χρόνια της κατοχής.

Αν η συμβολή των δύο αυτών προσώπων είναι λίγο ως πολύ γνωστή, η ιστορία δεν φώτισε μέχρι τώρα ισάξια και τους άλλους πρωταγωνιστές, χωρίς τους οποίους το ηρωικό εγχείρημα δεν θα ήταν δυνατό. Άλλωστε, κάθε ένας από τους συμμετέχοντες ανέλαβε ακέραιο τον κίνδυνο για τη ζωή του.

Η παράτολμη πράξη της ομάδας των εργαζομένων στην Γαλλική Εταιρεία, συντέλεσε στη διάσωση του πληθυσμού της πόλης του Λαυρίου που αποδεκατιζόταν από την πείνα. Στον ίδιο χώρο ένα μνημείο-γλυπτό είναι σκοπός να θυμίζει σήμερα και στο μέλλον, την πράξη, τους ανθρώπους, και να φωτίζει και άλλες πλευρές της ιστορίας του χώρου αυτού.

Όροι του διαγωνισμού

1. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλοι οι σπουδαστές και οι νέοι αποφοιτήσαντες (πρώτης πενταετίας) των Σχολών Καλών Τεχνών και Αρχιτεκτονικών Σχολών της χώρας και η πρότασή τους μπορεί να εκπροσωπεί είτε άτομα είτε ομάδες συνεργασίας. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να λάβουν συμπληρωματικά στοιχεία (ιστορικά, τοπογραφικά) στο Φάκελο Συμμετοχής που είναι αναρτημένος στην [ιστοσελίδα](#) της προκήρυξης. Η διάρκεια του διαγωνισμού ορίζεται από τις 10 Μαρτίου έως τις 10 Μαΐου, η οποία είναι και η καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης των συμμετοχών. Οι συμμετοχές είτε θα κατατίθενται στη Γραμματεία του ΤΠΠΛ είτε θα στέλνονται ταχυδρομικά σε αυτό. Επίσης, οι υποψήφιοι θα μπορούν να επισκέπτονται το χώρο καθημερινά έως τις 12 Απριλίου και ώρες 10:00-15:00, ώστε να αποκτήσουν προσωπική άποψη της θέσης και του περιβάλλοντος του μνημείου.
2. Το μνημείο θα αποτελείται από το κυρίως γλυπτό, τη βάση του (προαιρετικά) και πινακίδα με επίγραμμα και τα ονόματα της τιμώμενης ομάδας, που δίνεται. Το ύψος του, ή η μέγιστη διάσταση του γενικότερα, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 2,5μ., της βάσης συμπεριλαμβανόμενης. Εκτός της καλλιτεχνικής αξίας (πρωτοτυπία, αισθητική δύναμη της πρότασης, ένταξη στο χώρο κλπ) και της ευστοχίας της πρότασης σε σχέση με το θέμα, βασική προϋπόθεση η οποία θα συνεκτιμηθεί αποτελεί η αντοχή στον χρόνο και στις συνθήκες της υπαίθριας έκθεσης του μνημείου στο περιβάλλον του ΤΠΠΛ.
3. Για τη διαδικασία οργάνωσης και παρακολούθησης του διαγωνισμού έχει συγκροτηθεί πενταμελής Οργανωτική Επιτροπή, την οποία απαρτίζουν οι:

- Δημήτρης Καλιαμπάκος, Αντιπρόεδρος ΕΑΔΠ-ΕΜΠ (ΤΠΠΛ), Πρόεδρος της Επιτροπής
- Έλενα Κωνσταντινίδου, Αναπλ. Καθηγήτρια Αρχ. Μηχ. (ΕΜΠ)
- Αντώνης Μώρογλου, Δημοτικός Σύμβουλος (Δήμος Λαυρεωτικής)
- Γιώργος Δερμάτης, Έφορος Ιστορικού Αρχείου (Εταιρεία Μελετών Λαυρεωτικής)
- Δαμασκηνός Μέντης, Πρόεδρος (Εργατικό Κέντρο Λαυρίου - Ανατολικής Αττικής)

Χρέη γραμματέως της Οργανωτικής Επιτροπής εκτελεί η κ. Όλγα Σενή, Αρχιτέκτονας Μηχανικός (ΕΑΔΠ-ΕΜΠ).

4. Για την αξιολόγηση των προτάσεων έχει συγκροτηθεί τριμελής Καλλιτεχνική Επιτροπή, την οποία απαρτίζουν οι:
- Νίκος Τρανός, Πρύτανης ΑΣΚΤ
 - Δημήτρης Σεβαστάκης, Καθηγητής ΕΜΠ
 - Γιώργος Γυπαράκης, Καθηγητής ΕΜΠ

Για τον καλύτερο συντονισμό με την Οργανωτική Επιτροπή, στην Καλλιτεχνική Επιτροπή θα συμμετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής. Τα αποτελέσματα θα δημοσιευτούν 20 εργάσιμες ημέρες μετά την λήξη προθεσμίας καταβολής των προτάσεων. Οι τρεις πρώτες προτάσεις που θα αναδείξει η αξιολόγηση της Καλλιτεχνικής Επιτροπής θα βραβευτούν με ισάριθμα βραβεία (1^ο, 2^ο και 3^ο) τα οποία θα συνοδεύονται από συμβολικές αμοιβές των 3.000€, 1.750€ και 1.000€ αντίστοιχα. Το πρώτο βραβείο θα συνοδεύεται και από την ανάθεση της υλοποίησης της πρότασης, σε σύμβαση με τον Δήμο Λαυρεωτικής.

5. Την κάλυψη του συνόλου των δαπανών για την κατασκευή του μνημείου, την οργάνωση και εκτέλεση των προμηθειών, εργασιών και μεταφορών αναλαμβάνει ο Δήμος Λαυρεωτικής. Οι δαπάνες αυτές συγκεκριμένα αφορούν:
- Την κατασκευή του γλυπτού και της ενδεχόμενης βάσης του, καθώς και την προμήθεια των απαιτούμενων υλικών για την κατασκευή αυτή.
 - Την ασφαλή συσκευασία για τη μεταφορά των στοιχείων του μνημείου από τον χώρο της κατασκευής τους στον χώρο της τοποθέτησής τους.
 - Τις ασφαλιστικές και λοιπές εισφορές, καθώς και άλλη πιθανή δαπάνη, απαραίτητη για την ολοκλήρωση του έργου.

Για το σύνολο των δαπανών ο προϋπολογισμός είναι 20.000€ πλέον ΦΠΑ.

6. Τα παραδοτέα για την παρουσίαση της πρότασης είναι:
- 1) Τέσσερεις (4) τουλάχιστον όψεις του μνημείου με τη βάση του, σε κλίμακα 1:10.
 - 2) Τρισδιάστατη μακέτα του μνημείου σε κλίμακα 1:10 από γύψο ή άλλο υλικό (κατά την κρίση του καλλιτέχνη).
 - 3) Κάτοψη και τουλάχιστον 2 όψεις σε γραμμικό σχέδιο ή φωτορεαλιστικό, ή/και σκίτσα, όπου θα φαίνεται η θέση όλων των στοιχείων του μνημείου στον προτεινόμενο χώρο, σε κλίμακα 1:100. (Τα παραπάνω (1), (2), (3) μπορούν να συμπληρωθούν και με οποιοδήποτε άλλο αναπαραστατικό μέσο κρίνουν οι συμμετέχοντες ότι περιγράφει και προβάλλει σαφέστερα την ιδέα τους).

- 4) Αναλυτική περιγραφή – έκθεση που να παρουσιάζει και να αιτιολογεί τη συνολική αντίληψη της φιλοτέχνησης του μνημείου με τα επί μέρους στοιχεία του, της τυχόν διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου (τη σύνθεση, το μέγεθος κλπ), καθώς και την τεχνική και τα υλικά που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για όλα τα στοιχεία του έργου (γλυπτό, βάση, πινακίδα) και των τυχόν διαμορφώσεων του περιβάλλοντος.
 - 5) Αναλυτικό προϋπολογισμό της κατασκευής ώστε να παραθέτει με πειστικό τρόπο πως η συνολική δαπάνη δεν υπερβαίνει το προβλεπόμενο από τον χρηματοδότη ποσό των 20.000€. Σε αυτό συμπεριλαμβάνονται η αμοιβή και ασφάλιση του/των καλλιτέχνη/-ών, η προμήθεια και μεταφορά των συνολικά απαιτούμενων υλικών και η συσκευασία για την μεταφορά του. Όπου υπάρχει τιμολόγηση με ΦΠΑ αυτός δεν συμπεριλαμβάνεται στο παραπάνω ποσό.
7. Οι προτάσεις θα κατατεθούν σε σφραγισμένο λευκό φάκελο είτε στη γραμματεία του ΤΠΠΛ, είτε ταχυδρομικά, με σφραγίδα του ταχυδρομείου όχι μεταγενέστερη της προθεσμίας κατάθεσης των προτάσεων. Ο φάκελος θα φέρει, αντί του ονόματος του αποστολέα, ψευδώνυμο της επιλογής του/των υποψηφίου/-ων). Με το ίδιο ψευδώνυμο θα σηματοδοτούνται όλα τα στοιχεία της συμμετοχής (σχέδια, μακέτα, έκθεση κλπ.), όπως αναλύονται παραπάνω. Τόπος παραλαβής θα είναι το Τεχνολογικό Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου του ΕΜΠ, Λεωφ. Λαυρίου 1, 19500 Λαύριο, όπου και θα συγκεντρωθούν, θα αξιολογηθούν και στη συνέχεια θα εκτεθούν οι συμμετοχές. Η φυσική παράδοση θα γίνεται τις τρεις τελευταίες ημέρες της προθεσμίας συμμετοχής.

Δεύτερος λευκός σφραγισμένος φάκελος θα κατατεθεί ομοίως, ο οποίος θα περιλαμβάνει την αντιστοίχιση του ψευδώνυμου με το πραγματικό όνομα /τα πραγματικά ονόματα των συμμετεχόντων, καθώς και επίσημες βεβαιώσεις της ιδιότητας τους: Βεβαιώσεις φοίτησης στις προβλεπόμενες σχολές από την αντίστοιχη Γραμματεία, ή επικυρωμένα αντίγραφα του διπλώματος/πτυχίου, το πολύ πενταετίας. Ο φάκελος θα ανοιχθεί με το πέρας της κρίσης και εφόσον έχει βραβευθεί το έργο το οποίο φέρει το ψευδώνυμο του καλλιτέχνη. Θα ανακοινωθούν μόνον τα στοιχεία των συμμετεχόντων που θα βραβευθούν.

Η έλλειψη ενός και μόνο στοιχείου από τα παραπάνω αποτελεί λόγο αποκλεισμού από το διαγωνισμό.

8. Με την ολοκλήρωση του διαγωνισμού και έχοντας ως σκοπό την προβολή της όλης προσπάθειας των διαγωνισθέντων, όλες οι συμμετοχές θα εκτεθούν. Η ανακοίνωση με την ημερομηνία και τον ακριβή χώρο της έκθεσης θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα και τους λογαριασμούς στα ΜΚΔ του ΤΠΠΛ και στον τύπο. Είναι στη διακριτική ευχέρεια των διαγωνιζομένων να εμφανισθούν με το ψευδώνυμο ή το πραγματικό τους όνομα. Οι καλλιτέχνες που επιθυμούν να συμμετέχουν στην έκθεση με το πραγματικό τους όνομα χρειάζεται να αποστείλουν ταχυδρομικώς, εντός πέντε (5) ημερών από την ολοκλήρωση του διαγωνισμού, επιστολή στην οποία να δηλώνουν το ψευδώνυμο, το πραγματικό τους όνομα και την επιθυμία τους να εκτεθούν με αυτό. Για όσους δεν στείλουν τέτοια δήλωση, ως δεδομένη εκλαμβάνεται η επιθυμία τους να συμμετέχουν στην έκθεση των έργων τους με ψευδώνυμο.

9. Μετά το πέρας της έκθεσης όλα τα στοιχεία που υποβλήθηκαν στον διαγωνισμό επιστρέφονται στους διαγωνισθέντες με την επίδειξη της απόδειξης παραλαβής. Ως χρόνος παραλαβής τους ορίζεται το διάστημα δέκα (10) ημερών από το τέλος της έκθεσης. Θα ακολουθήσει ανακοίνωση για τον τόπο από τον οποίο θα γίνεται η παραλαβή, η οποία θα δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα και τους λογαριασμούς στα ΜΚΔ του ΤΠΠΛ.
10. Σε περίπτωση ενστάσεων, η Οργανωτική Επιτροπή θα επανελέγξει τη συμβατότητα της (τυχόν) ενιστάμενης συμμετοχής ως προς τις τυπικές προϋποθέσεις συμμετοχής στο διαγωνισμό και, εφ' όσον χρειαστεί, η Καλλιτεχνική Επιτροπή θα επικοινωνήσει τεκμηρίωση των επιλογών της. Τυχόν ενστάσεις θα μπορούν να κατατίθενται εντός δέκα (10) ημερών από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων στη Γραμματεία της Οργανωτικής Επιτροπής και η οριστική απάντηση σε αυτές θα γίνει σε διάστημα δεκαπέντε (15) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής ενστάσεων.

Για ενδεχόμενες περαιτέρω πληροφορίες ή διευκρινίσεις, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στα τηλέφωνα του ΤΠΠΛ : 2292025316, 2107721805 ή στο mail του ΤΠΠΛ: info@ltp.ntua.gr, υπόψιν της κ. Όλγας Σενή.